

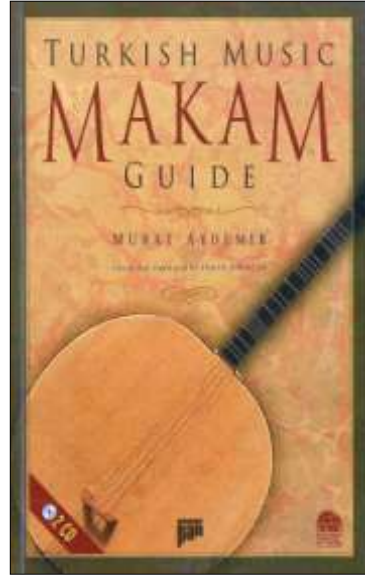
Murat Aydemir, *Turkish Music Makam Guide*, Düzenleme ve İngilizce çeviri: Erman Dirikcan, Pan Yayıncılık/151, İstanbul 2010, 216 s.

Hazırlayan: Ubeydullah SEZİKLİ *

Tarihi süreç içerisinde Türk müziğinin seyrine baktığımız zaman ihmal ettiğimiz konuların başında Türk müziğinin yazılı kaynaklarını batıya ve dünyaya aktarmamak gelir. Bunun neticesinde Türk müziği, oryantalist çalışmaların da etkisiyle dünyada çoğu zaman Arap müziği olarak tanınmaktadır.

Bunun yanında yurt dışındaki üniversitelerde Türk müziği derslerine giren hocaların en çok yakındıkları konulardan biri, yabancılara okutacakları; makamlarımızı anlatan bir eserin olmaması idi. Murat Aydemir'in *Turkish Music: Makam Guide* adlı çalışması, bu boşluğu dolduracak şekilde hazırlanmış bir eserdir. Kitapta Türk müziğindeki makamlar, tüm yönleri ile tanıtılmış ve ayrıca kitapta verilen eserler, iki CD'de toplanmıştır. CD'de yapılan taksimlerin kitapta notalarının verilmesi ve bunların gayet kolay anlaşılır bir numaralama sistemi ile yapılması ayrıca takdire şayandır.

İstanbul 2010 Avrupa Başkenti projeleri kapsamında yayınlanan kitabın ön ve arka kapağındaki CD'ler ve içerisinde yer alan eserlerin fihristleri kitaptaki numara sırası ile verilmiştir. Daha sonra "Türk Müziği Dünyasında Bir Yolcu-

* Dr. Öğretim Görevlisi, İstanbul Ü. İlahiyat Fakültesi

luk" başlığı ile İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı Başkanı Şekip Avgadiçin bir yazısı yer almaktadır. Murat Aydemir ve kitabın İngilizceye çevirisini yapan M. Erman Bircan'ın biyografilerinin ardından kitabın içindekiler kısmı (ss. 1-6) yer almaktadır. Önsözü takiben yazar tarafından kitap hakkında bilgi ve çalışma metodu (ss. 6-10) ile ilgili kısa bilgiler verilmiştir.

"Introduction to Turkish Music" (Türk Müziğine Giriş) (ss. 10-20) başlığı altında ise perdeler, transpoze sesler ve çeşniler hakkında özet bilgiler verilmektedir. "The Elements of the Turkish Makams" (Türk Makamlarının İlk Adımları) (ss. 21-30) bölümünde ise yirmi dördümlü nota sisteminden, inici ve çıkıcı seslerden, geçkilerden, karar seslerinden, tam karar, yarım karar, asma karar, makamın skala üzerindeki derecelendirilmesini anlatan "degrees" bölümlerinin ardından "extension" bölümünde makamların genişlemelerinden bahsedilmektedir. Son olarak makamların sınıflandırılmasının temel, birleşik, şed ve karar sesine göre olduğu hakkında bilgi verilmektedir. Kitaptaki anlatılan makamların şed ve karar sesine göre sınıflandırıldığı söylenmektedir.

Eserin temel bölümü olan "Makams" da (ss. 31-206) toplam 60 makam anlatılmaktadır. Bunlar sırası ile "rast, rehavi, pençgâh, pesendide, suzidilârâ, mahur, zavil, nikriz, segah, müstear, sazkar, hüzzam, suznâk, zirgüleli suznâk, hicazkar, kürdili hicazkar, buselik, nihâvend, neveser, şeddi araban, acem, acem kürdi, ferah fezâ, uşşak, beyati, beyati araban, karcıgar, nevâ, tâhir, tahir bûselik, hüseyini, hüseyini aşiran, dilkeş haveran, muhayyer, muhayyer kürdi, kürdi, muhayyer sünbüle, gerdaniye, gülizar, ısfahan, nişabürek, yegâh, nü hüft, hicaz, sultâni yegâh, şehnaz, hisar, suzidil, eski sipihr, yeni sipihr, evç, ferahnâk, evcara, çargâh, saba, bestenigâr, şevkefzâ, şevk-u tarab"dır. Makamların tamamı hakkında ayrı ayrı nazariyat bilgileri verilmiş ve porte üzerinde gösterilmiştir. Bütün makamlarda taksim olması ve bunların notalarının kitap içerisinde verilmesi makamları öğrenmek isteyenlere büyük kolaylık sağlayacaktır. Ayrıca her makamın genişlemeleri anlatılmıştır. Makamlar anlatılırken her birinden bir veya iki eserin taksime ilaveten verilmesi ve CD'lerde icra edilmesi makamın öğrenimini kolaylaştırmaktadır. Bunun yanı sıra yukarıda isimlerini zikrettiğimiz makamlardan da anlaşılacağı gibi hicaz, hüzzam, hüseyini gibi çok bilinenlerin yanı sıra fazla meşhur olmayan pesendide, sipihr gibi makamlar genel olarak müzikle ilgilenenlere faydalı olacaktır. Ayrıca bu az kullanılan makamlara yer verilmesi kitaba başka bir ayrıcalık katmıştır.

Son olarak usullerin de (ss. 207-214) makamlar kadar öneme haiz olduğu belirtilerek on sekiz tane usul, birer şemada gösterilmiştir. Semai, sofyan, Türk aksağı, yürük semai, düyek, aksak, oynak, evfer, raks aksağı, aksak semai, fah-

te, çenber, devr-i kebir, hafif, muhammes, berefşan, havi ve zencir usullerinin vuruşları gösterilmiştir. Son üç başlıkta ise kitap içerisinde kullanılan müzikle ilgili İngilizce az bulunan kelimelerin anlamları "Glossary" (s. 214) başlığı ile verilmiştir. Kitap içerisinde Index'ten (s. 216) önceki sayfada okunması tavsiye edilen kitaplar (s. 215) kısmında yabancıların faydalanabileceği batı dilinde yazılmış sekiz kitap künyeleri ile verilmektedir.

Kitap tamamen Türk müziği makamlarını yabancılarla tanıtmak üzere yazılmış ama Türk müziği ile ilgilenen herkese faydalı olabilecek bir eserdir. Bu konuda önemli bir boşluğu doldurmuştur. Kitabın en kısa zamanda Türkçesinin de basılması dileğiyle...